

A Nyugati Frank Királyság

843 – 987

- Arabok, vikingek (normannok) és magyarok (911-945) támadásai

Kopasz Károly (843-877)

- Hűség ► birtokadományok
- A törvény: a nép egyetértése és a király rendelkezése (Edictum Pistense, 864)

- 888 után nem mindig a Karolingok közül választottak királyt
- Odó (Eudes), Párizs grófjának királlyá választása (888)
- Az utolsó Karoling, V. Lajos halála (987. május)

A Capetingek (987 – 1328)

- Capet Hugo (987. június)
- Alkalmasság (idoneitás)
- Választás / Utódkijelölés
- Elsőszülöttség (primogenitura)

A területi széttagolódás

IX-X. század:

A több grófságot felölelő nagyobb területi egységek, a regnumok és a hercegségek önállósodása ► királyi cím felvétele

X. század vége – XI. század eleje:

A grófságok önállósulása és kisebb területi egységekre való felbomlása

XI. század:

A legtöbb földesuraság, váruuraság, püspökség is teljesen autonóm politikai egység ► bannum

A királyi hatalom

- A király
  - tényleges hatalma csak saját birtokaira korlátozódott
  - közepes tartományúr
  - tekintélyének alapja a királyság szakrális jellege
- Koronázás és felkenés
- A felkenés királyi aktus
  - „az egyház legidősebb fiai”
  - „a legkeresztényebb királyok”
- „Gyógyító királyok”

A hűbériség

- Hűbéreskü szertartása
- Hűbériség = pótlólagos rokonság (Marc Bloch)
- Senior (hűbérúr) – vazallus (hűbéres) – homagium (hűbéreskü) – beneficium (földbirtok)

A vazallus kötelezettségei (1020):

- Sértetlenség
- Megbízhatóság

- Becsületesség
- Hasznosság
- Könnyedség és lehetőség
(Fulbert chartres-i püspök)

„Isten békéje mozgalom”

- Déli és burgundiai püspökök kezdeményezése
- Az egyház a szegények védelmezője
  - Fegyvertelenek elleni erőszak tilalma
  - Magánháborúk korlátozása
  - Menedékjog szabályozása
  - Lovagok egymás elleni fegyverhasználatának korlátozása / tilalma

Az ország újraegyesítése

- Az ország politikai egységének helyreállítása (XII. század)
- A hűbériség ► a királyi hatalom megerősítésének és az egységesítési törekvéseknek az eszköze ► királyi birtokállomány gyarapodása
- Az egyház és a városi polgárság a királyság támogatója ► charták adományozása

A Francia Királyság virágkora (1180 – 1328)

- Nagy népesség, dinamikus gazdaság, jól működő intézmények, nagy uralkodó egyéniségek és kulturális virágzás
- Az ország minden lakója engedelmességgel tartozik az uralkodónak
- A király legfőbb hűbérúrból uralkodóvá válik

A központi kormányzat

- Kancellária jegyzőkkel és titkárokkal
- Kamara
- Királyi tanács
  - Titkos tanács
  - Magántanács (Peres ügyek tanácsa)

A királyi udvar tisztségviselői

- Sénéchal (öreg szolga)
  - A király helyettese, az udvartartás vezetője
- Connétable (főistálló-mester)
  - 1191-től az udvartartás vezetője, a hadsereg főparancsnoka, a királyi ház igazgatása
- Marsall
- Főpohárnok (pincemester)
  - Pénzügyek irányítása
- Kancellár

Helyi igazgatás

- Prévôt (koronabirtokok, XI. század)
  - Királyi jövedelmek beszedése, bíraskodás, katonaság megszervezése és vezetése
- Bailli (XII. századtól) ► baillage
- Északon bailli-k, délen sénéchal-ok
  - Kisnemesi vagy polgári származású tisztviselők

- „Ahol a bailli jelen van, ott jelen van a király is.”
- Királyi jövedelmek beszédése, bíraskodás, katonai feladatok

Az igazságszolgáltatás

Az uralkodó személyes ítélkezése (curia regis)

Helyi bíraskodás:

- Sénéchal
- Bailli
- Kancellár
  - „A király úrhoz hű személy”
  - A párizsi parlament vezetője
  - Oklevelek ellenőrzése

„Parlamentek”

- A párizsi parlament (Szép Fülöp 1291, 1302)
- Bírái
- Kinevezés, a XIV. századtól választás
- Ajándékok

A parlament kollégiumai:

- Egyházi és világi tanácsosok
- Panaszok és sérelmek kollégiuma
- Vizsgálatok kollégiuma
- Kérelmek és folyamodványok kollégiuma
- A Torony (La Tournelle)

A rendi intézmények kialakulása

- Hűbéresek gyűlései (XIII. század)
  - Hercegségekben és grófságokban
- Tartományi rendi gyűlések (XIV. század)
  - „Önkéntes adományok” a királynak
  - Három kamarában (egyházi, nemesi, közrendi) ülészetek
  - Szavazás ► a helyi szokásjog módosításáról, illetve a királyi törvényjavaslatokról

Általános rendi gyűlés (états généraux)

- Az első általános rendi gyűlés összehívása: IV. (Szép) Fülöp (1302)
- A rendi képviselő a királyság „politikai teste”
- Tanácsadó / döntéshozó szerv
- Részvétel királyi meghívóval, illetve választás útján
- Három kamarában ülésezik (1347-től)
- Minden rendnek egy szavazata van
- Együttes ülés – nyitóbeszéd
- A rendek kamaráikba vonulnak
  - Elnök és tisztségviselők megválasztása
  - Felterjesztés: válasz az uralkodói előterjesztésekre, és a rendek véleménye, kérései („panaszfüzetek”)
- Együttes ülés az uralkodóval